

Minstens 12 marechaussees betrokken bij deportatiegeweld tegen Soedanese vluchteling Ezzedine Mehimmid

Anna vloog op 5 januari met vlucht KL0565 naar Nairobi. In hetzelfde vliegtuig bevond zich ook Ezzedine Mehimmid, de Soedanese vluchteling die met geweld door de marechaussee gedeporteerd werd. Hier haar verslag.

Verbijstering, boosheid en teleurstelling bij passagiers op uitzettingsvlucht. Op zaterdag 5 januari 2019 vertrok een KLM- vlucht met aan boord de heer Mehimmed. Deze jonge man is gedwongen uitgezet naar Soedan. Er wordt voor zijn leven gevreesd.

Een verslag van de situatie in het vliegtuig

Bij het boarden kwamen mijn reispartner en ik bij onze plekken aan, achterin het vliegtuig. Er was commotie, we zagen diverse passagiers in gesprek met de aanwezige marechaussee. Ik vroeg aan een vrouw, reizend met drie jonge kinderen, wat er aan de hand was. Ze vertelde ons over de situatie: een man werd gedwongen meegenomen op de vlucht met als doel een overstap in Nairobi naar Khartoem (Soedan). Hij zou daar worden afgeleverd op het vliegveld en aan zijn lot overgelaten. Ze vroeg wat we konden doen om dit tegen te gaan. We wisten dat de situatie in Soedan helemaal niet veilig is en konden niet begrijpen dat de man hier onder dwang naar toe gebracht werd. Wat er gebeurde op deze vlucht houdt me nog steeds bezig en ik vind het belangrijk om hierover verslag naar buiten te brengen.

Roep om hulp wordt beantwoord met geweld door de marechaussee

De heer Mehimmed was helemaal achterin op de laatste rij. Het eerste dat wij van hem zagen was dat hij liggend plat op de stoelen gedrukt werd. Drie mannen van de marechaussee zaten bovenop hem. Niet veel later begon hij te roepen, en zagen wij zijn gezicht kort boven de stoelen uitkomen. Na een aantal seconden verdween hij naar beneden en zagen we niets meer van hem. Hij werd door de marechaussee met fysiek geweld in bedwang gehouden. Om hem stil te krijgen werd zijn mond afgedekt, en ook zijn ogen waren afgedekt. We zagen alleen zijn voeten nog uitsteken en bewegen.

Passagiers vinden dit niet “normaal”

Ondertussen was er veel onrust op het vliegtuig, veel mensen stelden vragen en gaven aan dat ze het niet konden geloven dat dit gebeurde. Verschillende passagiers kwamen tot de conclusie dat ze getuige waren van mensenrechtenschending en spraken hun kritiek en zorgen uit. Zowel de marechaussee als het KLM-personeel was proactief met het benaderen van passagiers. Ze probeerden de gebeurtenis goed te praten en te de-escaleren. Een van de stewardessen zei herhaaldelijk: “Het is normaal dat ze in het begin wat onrustig zijn, dan beseffen ze dat ze echt worden uitgezet, later worden ze meer berustend. Maak je geen zorgen.” Verder benadrukten zowel zij als de marechaussee steeds dat er goed naar de zaak was gekeken door een rechter.

Negeren Kamervragen en Amnesty International

We lazen later dat diezelfde ochtend, vlak voor de vlucht, kritische Kamervragen zijn gesteld over de uitzetting van deze man. Deze vragen moeten nog behandeld worden en zijn dus niet afgewacht. Tevens is Amnesty International op de maandag na de uitzetting met een bericht naar buiten gekomen dat ze de staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, de heer Harbers, een aantal maanden geleden al met klem verzocht uitzettingen naar Soedan op te schorten. Uit onderzoek van Amnesty International blijkt dat er gevangenschap, mishandeling en vernedering plaats heeft gevonden in navolging van eerdere uitzettingen in 2017 en 2018 naar Soedan.

Moedwillig onverschillig Nederland

Door de Nederlandse overheid wordt niet gemonitord wat er met iemand gebeurt na een uitzetting. Mensen worden afgeleverd op het vliegveld en daarmee is het klaar voor de verantwoordelijke staatssecretaris Harbers. Het is voor iemand die uitgezet is en die niet goed terecht komt zo goed als onmogelijk om hier nog bekendheid aan te geven. Ook voor mensenrechtenorganisaties is het heel lastig en vaak onmogelijk om hier beeld van te krijgen, er bewijzen over te verzamelen en hiermee naar buiten te treden. Uit navraag bij Amnesty International blijkt dat er soms achter de schermen met veel geduld, doorzettingsvermogen en de nodige inzet van middelen en connecties, wel informatie naar boven komt. Maar dat dit in het kader van de veiligheid van de betrokken personen meestal niet openbaar gemaakt kan worden. De staatssecretaris wordt in zulke gevallen wel ingelicht maar geeft hier geen gehoor aan.

Situatie Soedan

Het ging hier om een uitzetting naar Soedan, een land dat wordt geregeerd door een militair regime dat bekend staat om haar misdaden tegen en martelingen van burgers. Het is bekend dat burgers die hebben geprobeerd asiel aan te vragen in een ander land automatisch worden gezien als verraders, en daarom extra aandacht trekken en gevaar lopen in Soedan. Het Internationaal Strafhof in Den Haag heeft de Soedanese president Omar al-Bashir aangeklaagd voor genocide in Darfur. Over mensenrechtenschendingen, van willekeurige arrestaties tot ernstige foltering en executies door autoriteiten in Soedan, zijn talloze rapporten te vinden, waaronder publicaties van de Nederlandse overheid.

KLM en marechaussees zijn bekend met risico's uitzetting

Toen de vlucht eenmaal vertrokken was hebben KLM-personeel en een marechaussee-medewerker aan passagiers bevestigd dat ze begrijpen dat de angst voor de gevolgen van deze uitzetting reëel is. Dat ze hier dan toch aan meewerken is werkelijk onbegrijpelijk en schokkend als het om de veiligheid van iemands leven gaat.

Kritiek de kop indrukken

Men moet zich er op alle niveaus van bewust zijn geweest dat de heer Mehimmid, die naar Nederland kwam om zichzelf in veiligheid te brengen, met deze uitzetting in levensgevaar werd gebracht. Desondanks werd alles op alles gezet om de uitzetting door te laten gaan in plaats van een pas op de plaats te maken. Er was veel marechaussee aanwezig in het vliegtuig om zowel de heer Mehimmid als kritische passagiers koste wat het kost en met geweld in bedwang te houden. We telden op enig moment zo'n 12 marechaussee-medewerkers in het vliegtuig. Op het filmen van de situatie werd fel gereageerd door zowel de KLM als de marechaussee. Passagiers die filmde werden gedwongen het gefilmde materiaal te verwijderen onder de dreiging dat niet opvolgen zou betekenen dat je van boord gehaald zou worden en gearresteerd. Later vernamen we in de media dat de marechaussee hierover verklaarde dat van dwang geen sprake was geweest. Dat hebben wij anders ervaren.

Protest, arrestaties en intimidatie

Twee passagiers die zich niet neerlegden bij de uitzetting en weigerden te gaan zitten werden gesommeerd. Zij gaven aan eerst in gesprek te willen met de gezagvoerder. Zij werden ter plekke gearresteerd en door tenminste vier marechaussee-medewerkers hardhandig van het vliegtuig gehaald via de achterdeur. Een gesprek was niet mogelijk. Vijf minuten later werd een derde persoon even hardhandig van de vlucht gehaald. Een marechaussee-medewerker zei dat dit niet zo door kon gaan. Hierna weigerden nog altijd veel passagiers om te gaan zitten, er werd schande gesproken van de gehele situatie: de uitzetting, het hardhandige optreden van de marechaussee, het verbod op filmen en de arrestaties. De intimidatie door de marechaussee, het duidelijke risico op hardhandige arrestatie en het missen van de vlucht maakten dat mensen ongeveer twintig minuten later gevolg gaven aan het bevel om te gaan zitten. Een passagier gaf aan meer te willen doen maar niet het risico te kunnen nemen van de vlucht te worden gehaald vanwege gebrek aan middelen om een nieuw ticket te kopen. Een andere passagier gaf later aan dat hij misschien toch had moeten blijven staan. Het werd voor een grote groep verontruste passagiers een bedrukte vlucht waarbij de gebeurtenissen met elkaar besproken werden. De heer Mehimmid werd de rest van de reis bewaakt door vier leden van de marechaussee.

KLM, neem verantwoordelijkheid

We roepen medewerkers van KLM op om in de toekomst in dit soort situaties kritisch te zijn, informatie te vergaren en protest aan te tekenen. De gezagvoerder van de vlucht kan hier ingrijpen. Als dit op deze vlucht gebeurd was hadden wij hier als passagiers veel respect voor gehad, nu overheerst bij ons verbijstering, boosheid en teleurstelling.

De heer Mehimmid

Het vliegtuig is uiteindelijk vertrokken met de heer Mehimmid aan boord, tegen zijn wil en met moedwillige schending van zijn basale mensenrechten. Ik heb na de vlucht contact gezocht met betrokkenen bij de heer Mehimmid en begreep dat het op dit moment niet veilig is om informatie te delen of vermoedens uit te spreken over hoe het met hem gaat. Het is diep triest dat de Nederlandse overheid hem en zijn naasten in deze situatie heeft gebracht. Onze gedachten zijn bij hem en we kunnen alleen maar hopen dat door alle commotie de Nederlandse staat zal proberen haar gezicht te redden door hem alsnog in veiligheid te brengen.

Anna

<https://www.doorbraak.eu/at-least-12-military-police-involved-in-deportation-violence-against-sudanese-refugee-ezzedine-mehimmid/>